

Куценко О.В.

ст.викладач кафедри іноземних мов,
Національний авіаційний університет

Слобоженко Р.А.

ст.викладач кафедри іноземних мов,
Національний авіаційний університет

Особливості англійських політичних промов

Ораторська мова політичних діячів - це спосіб прояву мовної особистості. Слово - головне знаряддя політика. Політична діяльність є діяльністю мовна. Це – звернення до народу з приводу якогось суспільного питання. Перемагає той, хто говорить або висловлює думки вдало, переконливо, захоплююче, застосовуючи стилістичні, лексичні та граматичні особливості, що роблять публічні виступи особливо ефектними та ефективними.

Ключові слова: політична промова, інструмент впливу, оратор, красномовство.

Oratorical speech of politicians is a way of manifestation their linguistic identity. Word is the main instrument of politicians. Political activity is an appeal to the people about a public issue. The one who speaks or expresses ideas well, who is impressive, exciting, and can apply stylistic, lexical and grammatical features is particularly impressive and effective.

Key words: political speech, a tool of influence, orator, rhetoric.

Розвиток нашої цивілізації протягом всієї історії відмічений таким феноменом як соціалізація та політизація масової свідомості. Політики завжди намагалися використовувати слово як інструмент, мета якого змусити діяти, думати і вірити.

Вчення красномовства виникло з узагальнення і систематизації тих прийомів і методів ведення полеміки, спорів та диспутів, що одержали широке розповсюдження в античній Греції з її розвинутим політичним життям і боротьбою за вплив на маси, удосконалювалось в Ціцеронівському Римі, як важливий інструмент судових розглядів та політичних переконань. У цих умовах уміння переконувати людей, наводити переконливі аргументи проти своїх опонентів, підкріплювати їх фактами, впливати не тільки на розум, але й на почуття й емоції слухачів, здобувало винятково важливе значення. Ще з античних часів софісти навчали мистецтву переконувати народ. От чому в античній Греції розробка проблем риторики починалася задовго до того, коли

були створені надійні логіко-методологічні, психологічні і моральні основи й принципи, на які повинні спиратися суперечка, діалог, диспут або полеміка. Точніше кажучи, ці принципи й методи формувалися поступово в процесі узагальнення і систематизації тих прийомів, доводів і способів ведення полеміки або диспуту, що практикувалися в публічних промовах.

В наші часи для цього існують піар-команди, які, збагатившись попереднім досвідом, винаходять все новіші технології, що дозволяють словом впливати на маси.

Актуальність дослідження зумовлена високим інтересом до людей, які відігравали або відіграють велику роль в житті людства. Мова розглядається тут як сукупність соціальних, психологічних, політичних та інших чинників.

Безпосереднім *об'єктом* аналізу в даній роботі є ораторська мова політичних діячів (на прикладі промов зарубіжних політиків) як спосіб прояву мовної особистості, а також стилістичні, лексичні та граматичні особливості публічних виступів, що роблять їх особливо ефектними та ефективними. Політична діяльність є діяльність мовна. Це – звернення до народу з приводу якогось суспільного питання. Слово - головне знаряддя політика. Перемагає той, хто говорить або висловлює думки вдало, переконливо, захоплююче; і, навпаки, програє той, хто щось «не так сказав», «не так висловився». Звикаючи до особливостей більш-менш популярних політиків, ми перестаємо вдумуватися в їх мову. Сприймаючи яскравих діячів такими, які вони є, ми говоримо «так» їх закритим від нас сторонам особистості, про які можна тільки здогадуватися або які можна відчувати лише інтуїтивно. І тому ми часто вже не вловлюємо прихований сенс їхніх слів та інтонацій. Чи існує ідеал політика насправді, як і політик, що ідеально володіє промовою? Скоріше ні, ніж так, оскільки кожна людина помиляється і в діяльності будь-якого політика можна знайти до чого «причепитися».

У зв'язку з цим дослідження мови політичної комунікації представляє великий лінгвістичний інтерес в рамках дескриптивного підходу, пов'язаного з вивченням мовної поведінки політиків: мовних засобів, риторичних прийомів і

маніпулятивних стратегій, що використовуються в цілях переконання. Перш за все, інтерес представляють різні точки зору на лінгвістичний статус мови політики.

У більшості робіт терміни мова політики, політична комунікація, політичний дискурс використовуються практично як взаємозамінні синоніми. Одні вчені користуються терміном «політична мова» як даністю, що не потребує коментарів (А.Н. Баранов, Є.Г. Казакевич), інші беруть під сумнів саме існування феномена політичної мови (Б.П. Паршин), треті, не заперечуючи факту його існування, намагаються визначити, в чому полягає її своєрідність (Ю.С. Степанов).

Відповідно в рамках усної публічної мови виділяються такі фрагменти як політичне красномовство (політична промова: виступи на мітингу, в парламенті, на з'їздах, конгресах, на форумах громадських, національних і міжнародних організаціях тощо); академічне а красномовство (наукова мова: доповідь на науковій конференції, семінарі, участь у науковому диспуті, лекція тощо); адміністративне красномовство (судова промова: мова обвинувача, адвоката, судді).

Політична промова – це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ з позитивними чи негативними оцінками, конкретними фактами, викладеними планами та перспективами і т.п. Як правило, це публічна спроба переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Найяскравішими прикладами тут можуть бути складові елементи виборчої кампанії: передвиборча агітація кандидата, інавгураційна промова переможця, прийняття присяги, подяка учасникам виборів за підтримку. Перед промовцем стоїть завдання викласти необхідну інформацію, а також впливати на маси, щоб сформувати певну думку, певне ставлення до себе, до своєї команди, своїх дій, актуальних соціально-політичних проблем, тощо, з урахуванням того, що об'єктом його промов виступають різні верстви населення. При цьому використовуються психологічні прийоми для поширення в суспільстві своїх ідей та принципів ведення політичної боротьби пропаганди, агітації. Буває, що промовці

спотворюють факти, дають хибну інтерпретацію подіям, намагаючись маніпулювати простими громадянами, тобто тими, хто складає громадську думку і є потенційним виборцем. Основним інструментом впливу на отримувача інформації є тексти. Тексти створюються з метою переконати людину в правоті своїх переконань, думок, ідей з тим, зацікавити і загітувати тих, хто ще не зробив свій вибір або залишається пасивним.

Варто сказати, що за політичним текстом стоїть не один автор, а автор колективний. І цей колективний автор володіє цілим набором навичок мовленевого впливу, консультиється з іншими учасниками політичного процесу та використовує при створенні тексту різноманітні лінгвістичні прийоми.

«Політичне красномовство пов'язане із розшаруванням суспільства, зіткненням інтересів різних класів... . Через це політичний оратор є ангажованим». [1, с. 25]

Особливою специфікою політичної промови є мітинговий, парламентський виступ як різновид політичного дискурсу. Тут на зміст і оформлення тексту впливає сама ситуація. Для того, щоб бути зрозумілим слухачами, політики намагаються говорити зрозумілою мовою, вдаються до повтору ключових слів (*patriotism, heritage*)

We believe in freedom, democracy and justice.

We believe that might in and of itself does not make right.

We believe that peoples are free to determine their own destinies and we do not forget the lessons of the past, lessons learned at such terrible cost. (Barack Obama)[10]

Значне місце серед лексичних прийомів політичного дискурсу належить метафорі. Метафора- слово або вираз, що вживається в переносному значенні, в основі якого лежить неназване порівняння предмета з яким-небудь іншим на підставі їх загальної ознаки. (3) Термін належить Арістотелю і пов'язаний з його розумінням мистецтва як наслідування життя.

У мові політичного дискурсу метафора лежить на межі індивідуального і загального. Це пов'язано з тим, що тут своєрідно переплітаються, з одного боку, політологічна, юридична, економічна лексика і термінологія, та з іншого – експресивна та оцінна лексика текстів, розрахованих на широку аудиторію. У

політичних промовах метафори циркулюють, переходячи з тексту в текст із тим самим емоційним-оцінним забарвленням.

Наприклад, election marathon, the political scenario, the doors to political arena, donors, money laundering, velvet revolution, the political chessboard, political game ...

виборчий марафон, політичний сценарій, політична арена, фінансові донори, відмивання коштів, оксамитова революція, політична шахівниця, політична гра та ін.

*We can achieve **to put their hands on the arc of history** and bend it once more toward the hope of a better day. [8]*

*Please **give Joe Oliver a big hand** for the preparatory work he's done for this. (Stephan Harpor)[9]*

Таким чином можна говорити, що в політичному дискурсі функціонує окремий вид метафори – політична, яка лежить на перетині індивідуального світосприйняття та загальноприйнятого, колективного інтерпретування політичних процесів, подій, явищ та особистостей. Особливістю цього типу метафорики є використання статичних, колективних метафор, як таких, що повністю втратили зв'язок із словом-оболонкою, нейтральних в емоційно-оцінному плані, що зберігають емоційно-оцінне навантаження, однак не є продуктом індивідуального акту метафоризації, а переходять із тексту в текст вже як готові транспоновані семантичні конструкції.

Одним із засобів політичної промови є вживання модальних дієслів та виразів та спонукального способу:

We must be ... We must overcome

*We **will** respond with that timeless creed that sums up the spirit of a people: Yes, we **can**. [7]*

*And I **will** be your President I promise you, we as a people **will** get there. (Barack Obama)[10]*

*That's why our soldiers, our air personnel and you, our sailors, **must** remain engaged in this critical mission. (Barack Obama)[10]*

Часто висловлюючи свою точку зору, ідеологічну позицію, політик вдається до героїчного пафосу, який досягається вдалими перефразами, порівняннями, епітетами, гіперболами, вживанням ідіом та влучних словотворень.

*...hide ideological claims in rhetorical **Trojan horses**, hoping to conquer terrain unearned by real debate. (Stephan Harpor)[9]*

*This assistance to Ukraine includes non-lethal military equipment, military and police training, financial support, technical assistance, humanitarian aid, and of course sanctions against its **Russian tormentors**. [10]*

Пафос – це риторична категорія, що відповідає стилю поведінки, манери або способу передачі відчуттів, які характеризуються емоційними піднесенням, натхненням. [3, с. 391]

«Пафос завжди є пристрасть, запалення в душі людини ідеєю і завжди спрямована до ідей». (В. Г. Белінський)

May you have fair winds and following seas. (Stephan Harpor)[9]

I will be the greatest jobs president that God ever created.

This is our time, to put our people back to work and open doors of opportunity for our kids; to restore prosperity and promote the cause of peace; while we breathe, we hope.

If there is anyone out there who still doubts that America is a place where all things are possible; who still wonders if the dream of our founders is alive in our time; who still questions the power of our democracy, tonight is your answer.

(Barack Obama)[10]

Ще одним стилістичним прийомом, до якого вдаються особливо скандальні політики є епатаж — продуманий скандальний вибрик або зухвала, шокуюча поведінка, що суперечить прийнятим в суспільстві правовим, моральним, соціальним і іншим нормам.

Деякі екстравагантні політики отримали широку популярність серед населення, а іноді і підтримку на виборах завдяки епатажу, тобто використання в своїх текстах таких мовних одиниць, які викликають подив, приголомшення реципієнта і, як наслідок, призводять до запам'ятовування промовця.

"Sadly the American dream is dead» (Donald Trump) New York (CNN)

“When Mexico sends its people, they’re not sending their best. They’re sending people that have lots of problems...they’re bringing drugs, they’re bringing crime. They’re rapists.” (John Mc Lain)[11]

Висновки. В результаті досліджень ми дійшли висновків, що політичні промови завжди відображають боротьбу за владу, їхня мета - або захоплення влади, або утримання влади. Політична мова пов'язана з важливими подіями суспільно-політичного життя (наприклад, вибори до органів державної влади). Вона завжди впливає на інтелектуальну, емоційну і вольову сфери адресата. У політичних промовах часто цитуються програмні документи (програму партії чи маніфест руху) та інші прецедентні тексти (промови політичних діячів). Промови в політичній сфері завжди спираються на певну систему цінностей (демократія, свобода, добробут, конституціоналізм, законність, справедливість та ін.). У політичних промовах часто даються оцінки, коментарі, роз'яснення, причому мовець виражає їх з позиції ідеології партії, яку він представляє. Успіх оратора в політичній сфері в чому обумовлений тим, наскільки вміло він аргументує власну позицію, враховує особливості різних соціальних груп, до яких він звертається. Його головне завдання - бути зрозумілим. Важливо й заразити слухачів своєю впевненістю у правоті позиції, викликати у них певний емоційний настрій. Кожен жанр публічного виступу відрізняється від інших тривалістю, структурою, змістом, образом промовця і образом адресата. Розглянемо, наприклад, одну відмінність - образ мовця. Якщо він виступає на мітингу, то нам видається полум'яний борець, що говорить з пафосом, прекрасно використовує можливості свого голосу.

У результаті аналізу ми виявили, по-перше, характерні відмінні (позитивні і негативні) риси іміджу політиків. За допомогою аналізу промов політиків ми намагалися виявити ті риси їх мовної поведінки, які послужили створенню мовного іміджу політиків. Оскільки мовної імідж - це, насамперед, образ, своєрідна маска політика, створювана у свідомості суспільства, виборців, то для виявлення основних рис мовного іміджу політиків ми проаналізували матеріали

сучасних засобів масової інформації (газети, Інтернет-ресурси), в яких так чи інакше оцінюються, характеризуються дані політики. Наша гіпотеза про те, що мова політиків має яскраво виражені характерні риси і лінгвокультурні особливості, підтвердилася.

Література:

1. Абрамович С.Д. Риторика: Київ. Юрінком Інтер. 2002
2. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. М.: Знание, 1991. - 64 с.
3. Енциклопедія Сучасної України. Том 9. Київ. НАН України 2009
4. Лесин В. М. , Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Київ Видавництво: Радянська школа 1971. -477с.
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Київ. Знання. 2006
6. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Головна ред. УРЕ, 1986.
7. London Evening Standard. Friday 25 September 2015
8. The Independent. Saturday. 26 September 2015
9. The Independent. Monday. 28 September 2015
- 10.<http://pm.gc.ca/eng/news/2015/06/10/pm-addresses-crew-board-hmcs-fredericton-during-his-visit-poland#sthash.xAtkYBkJ.dpuf>
- 11.<http://pm.gc.ca/eng/news/2015/06/10/pm-addresses-crew-board-hmcs-fredericton-during-his-visit-poland#sthash.xAtkYBkJ.dpuf>